

СТАНОВИЩЕ

от доц. Стефан Тъпанов
Национална Художествена Академия

по конкурс за заемане на академичната длъжност *професор*
по *Изкуствознание и изобразителни изкуства* (опазване на културното
наследство в България), обявен от НХА (ДВ бр.) за нуждите на
Национална Художествена Академия с единствен кандидат
доц. д-р Бисерка Пенкова

На обявения от Национална Художествена Академия конкурс за професор към катедра „Изкуствознание” се е явил един кандидат – доц. д-р Бисерка Пенкова.

Доц. д-р Бисерка Пенкова е един от най – изтъкнатите изследователи на българското средновековното изкуство у нас. Още с докторската си дисертация на тема „Стенописната украса на манастирските трапезарии в България (Функция и иконографска програма)“ тя очертава основната насока на своите научни интереси, свързани с българското средновековно изкуство, както и с византийското и поствизантийското балканско изкуство.

През годините доц. Пенкова усъвършенства професионалния си опит с поредица от специализации в реномирани институти и университети в Германия, Австрия и Русия.

Тя е автор на повече от петдесет публикации във водещи научни издания у нас и в чужбина, със значителен принос в проучването на православно изкуство. Особено място в изследователските интереси на доц.Бисерка Пенкова заемат темите за Боянската църква, двуетажните православни храмове, църквите-гробници, Страшния съд и Дърво Йесеево, образът на св. Йоан Рилски и др.

Десетки са и нейните участия с доклади на специализирани научни форуми и конференции у нас и в чужбина.

Важен принос за развитието на българското изкуствознание се явява и съставителската дейност на доц. Бисерка Пенкова, под чиято редакция излизат

няколко сборника, и особено работата ѝ като главен редактор на списание „Проблеми на изкуството“ (от 2007 г. досега).

Водеща е и нейната роля в организираната през 2011 г. международна конференция „Боянската църква между Изтока и Запада в изкуството на средновековна Европа“ и в съставянето и издаването на съпътстващия я едноименен сборник.

Доц. Бисерка Пенкова е дългогодишен преподавател в катедра „Изкуствознание“ при НХА, ползващ се с неоспорим авторитет сред студенти, докторанти и преподаватели. Под нейното вещо ръководство са защитили свои дипломни и дисертационни работи десетки дипломанти и докторанти.

През периода 1995 – 2016г. тя е ръководител на няколко успешни проекта на ИИИ при БАН, финансирани от ФНИ при МОН, свързани с проучването, документирането и популяризирането на художественото ни наследство, като ярък пример за това е забележителното издание „Корпус на паметниците на монументалната църковна живопис в България от XVII в.”

Безспорно обаче най-значим принос за изкуствоведческата наука представлява основният хабилитационен труд на доц. д-р Бисерка Пенкова, озаглавен „Боянската църква – архитектура и стенописи”. В него е представено цялостно, задълбочено и аналитично изследване на една от нашите най-прочути църкви, уникална със своите стенописи - паметник на световното културно наследство.

Със своя обем от 325 стр., структуриран в пет глави, въведение и заключение, придружен от впечатляваща библиография, илюстрации, чертежи и схеми, трудът на доц. Пенкова представлява може би най-подробното и изчерпателно от всички съществуващи досега изкуствоведски проучвания на Боянската църква, което обхваща различните историко-културни, архитектурни, археологически, иконографски и догматично-религиозни аспекти и особености на паметника.

След обстоен преглед и коментар на всичко публикувано до този момент доц. Пенкова прави детайлно изследване на различните етапи на строителство и изписване на храма от XIIв и XIIIв. в светлината на получените след последната реставрация нови данни. Авторката анализира единството на архитектурника и иконография в художествения ансамбъл на храма, обединени

помежду си от идейни, сюжетни, функционални и др. връзки в опит да изразят в пълнота догматичната идея. Базирайки се на сравнителен иконографски анализ, доц. Пенкова изяснява произхода на рядката иконография на отделни образи и сцени, откривайки паралели с други паметници от епохата. С особена прецизност тя се спира на всеки детайл от изображенията, чак до най-малката подробност, в търсене на уникалния код на пространствено-каноничната топография и идейно-художествената структура на боянските стенописи в контекста на сложната историческа епоха.

Реализирано с много труд, висок професионализъм, любов и дързновение, настоящото изследване на доц. д-р Бисерка Пенкова представлява изключителен принос в развитието на изкуствоведческата наука. Не на последно място трябва да отбележим и това, че със своите изчерпателност, аналитичен подход и научно-изследователска значимост нейният труд ще бъде особено полезен както за изкуствоведите, работещи в тази област, така и за останалите специалисти, свързани с художественото наследство. А може би в най-голяма степен той ще бъде нужен на студентите и докторантите като един изчерпателен извор, обогатяващ познанията им в тази област на изкуствознанието. Горещо препоръчвам по-скорошното му отпечатване.

Въз основа на всички изтъкнати по-горе качества и достойнства на разглежданата кандидатура, отговаряща на всички академични критерии, с пълна убеденост давам своето **положително становище** и предлагам на Научното жури доц. д-р Бисерка Пенкова да заеме академичната длъжност "ПРОФЕСОР" по направление "*Изкуствознание и изобразителни изкуства*" и за нуждите на катедра „Изкуствознание“ при Националната Художествена Академия.

26 април 2016 г.

Доц. Стефан Тъпанов : /П/